

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt Primvm. Prima Lotharingi colloquia cum Legatis, & mandata ipsi tradita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

CAPVT PRIMVM.

1562.

*Prima Lotharingi colloquia cum Legatis, & mandata
ipsi tradita.*

LOTHARINGVS post die quam ingressus est^a, vnâ cum Oratoribus Gallia Legatos inuilit, præmisitque, duorum rerum genera à se propositum iri, quarum altera ad Regem Christianissimum, altera ad se spectabant. A se ortus est, & commemorato veteri Regis consilio ipsius ad Concilium mittendi, hæcenus insuperabilibus obstaculis retardato, dixit: Quemadmodum ad id oneris suscipiendum impulsus ipse fuerat studio erga Religionem Catholicam, erga quietem communem, erga vtilitatem sui Regis, suæque nationis; ita adhibiturum se agendi rationes, iis quæ intendebat profuturas; suumque animum firmè statuere, Legatis obsequi plenâ sui submissione, utpote ministris Apostolicæ Sedis; cui summoperè se obnoxium agnoscebat, tum ob acceptam Purpuram, tum ob alia singularia beneficia; præsertim verò se humilem addictumque famulum Pio Pontifici profiteri. Postea conuerso ad alteram partem sermone, Legatos salutauit Regis nomine, cuius litteras ad ipsos & ad vniuersam Synodum datas à se geri significauit: earum summam esse: Illis ob oculos ponere præsentis calamitates sui olim felicissimi & gloriosissimi Regni, quibus admouenda ab eo sacrosancto Conuentu remedia expectabantur, pro eo ac Oratores exposuissent ex recentibus mandatis, quæ ipse detulerat, ab ipso Rege Christianissimo, à matre, à fratribus, à Rege Nauarræ, & ab aliis regij Consilij proceribus subscripta. Optare se ad generalem cœtum admitti, vbi quæ sibi iniungebantur exponeret: præcipuè verò excitum in Germania rumorem, in ea Synodo statutum iri fœdus inter Catholicos Principes in Protestantem, qui propterea multis suspicionibus commoti varia inter se agitarant. Regem Gallia in eo pro suo officio se gessisse, satis gnarum ab huiusmodi fœdere fœdus alterum haud minus validum inter aduersarios excitum iri, quò in Republica Christiana incendium inextinguibile accenderetur. Demum conclusit: Se hoc iam functum munere Regis nomine, relicturum rerum publicarum curam Oratoribus, collaturumque tamquam priuatam operam suam Concilio maturè conficiendo, rerentâ & auctâ, quantum in se esset, Pontificis Romani dignitatè.

² Breuiter Legati responderunt ad prius caput; Maximoperè sibi

Hh 2

compro-

^a Litteræ Legatorum ad Borromœum, 16. Nouembrii 1562.

Historia
Concilij Tridentini
Lib. 19. Cap. 1.

1562. comprobari electionem, quâ Rex eiusque Consilium ipsum ad id elegerant; singulari se lætitiâ affici eiusdem aduentu; optimam à se opinionem concipi de ipsius consiliis; plenissimam capi voluptatem ex eius agendi ratione; summam fiduciam prosperi successus ad emolumentum Christianæ Republicæ, ad Concilij decus, in ipsius opera; & ipsos concordem in se animum profiteri etiam ex voluntate Pontificis ad exhibendum illi honorem, & eius iudicium plurimi faciendum. Ad alterum caput, grates ac reuerentiæ verba reddiderunt regiarum litterarum summæ: viuidam animi ægritudinem expresserunt ob ærumnas illius inclyti Regni, sed simul auctam spem de eiusdem tranquillitate, ob recuperatum recens armis regis Rhotomagum; vnde se confidere, redituram eò quietem ac victoriam, præsertim verò pœnarum feueritatem in Christi perduelles, quâ Franciscus Primus illustris gloriæ vsus fuerat. Nullum esse fundamentum illius fabulæ, quam retulerat Cardinalis sparsam de fœdere, cum Pontifex Concillum conuocasset ad concordiam, non ad bellum, Legatisque commisisset, vt operant nauarent vnitati Christianorum, comprobationi veræ doctrinæ, & falsæ damnationi. Se in id incubituros ope Cardinalis, quem velut Angelum pacis excipiebant à Deo missum, ad quasdam ex iis maculis auferendas, quas inducere solet in quouis multorum cœtu natura hominum, & iudiciorum varietas. Cœtus eodem ipso die ab ipsis oblatus est, si eidem libuisset.

Hinc ad alios inter se prolixos familiaresque sermones gradu facto, suam mentem his indicauit: Bono publico neutiquam expedire, Sedis Apostolicæ seu Pontificis dignitatem quidquam diminui aut restringi, aut in disputationem adduci: at verò ad salutem non solum Galliæ, sed vniuersi Christiani Orbis, aptas ac seueras leges ad reformandos mores sanciri, erasis vbicumque reperirentur corruptelis. Sicut enim potestas seipsâ summam venerationem obtinet ac meretur, ita cum vsus noxios mali que exempli retinet, offendit populos, contumaciam & contemptum parit, ac seditiones accendit. Id nisi à Concilio perficeretur, bellum in Gallia breui futurum prævideri longè ferocius in Catholicos Ecclesiasticos, quàm tunc in hugonottos gerebatur; cum illis populis certum esset tum in antiqua Fide mori, tum ampliùs non pati licentiam, morumque prauitatem in dies gliscentem in Clericis. Præcipuè verò conquestus est, interdum Sacerdotia Curionum indignis hominibus Romæ concedi: nec satis esse medelæ, quodd liceret Episcopis illos priuare, quandoquidem id euadebat factu difficile, & inde-

indecorum Pontifici, qui tamquam dignos elegerat. Ad sermonem de bello progressus, sicut Regem Catholicum, Venetos, ac Duces Sabaudia Florentiaque ample collaudauit ob suppeditata ab illis auxilia, ita ex vniuersali Gallia sensu acriter de Pontifice questus est, cum hic suppetias subministrasset iis conditionum vinculis obstrictas, vt Regi vsui esse non possent: siquidem iusserat, prius esse reuocanda edicta illic promulgata de Annatis & Præuentionibus, vt dicunt. Quod cum assensum Procerum postularet, non modò longissimo tempore opus haberet, sed planè fieri nequireret: Pontifici autem satis esse debere, si eiusmodi edicta haud custodirentur, sicuti re ipsa, aiebat ille, minimè custodiebantur.

1562

4 Studuerunt Legati ictum declinare, respondentes, id negotij, quippe quod nec ad Fidem, nec ad morum correctionem spectabat, non à Concilio, sed solum à Pontifice peragendum. E contrario Lotharingus semper in eodem perstitit, affirmans, sæpè respondisse Pontificem, negotium de Annatis ac Præuentionibus, & quodlibet aliud, à se repositum in Concilio: atque hinc ortum fuisse consilium, vt Gallici Præsules mitterentur^b. Super annatarum negotio Ferrerio Legati in memoriam reuocarunt, eidem Romam à Rege iam ad id missum ostensum fuisse tam apertum ius, vt illud ipse comprobaret. Lotharingus verò confirmauit, à se die quodam auditum illum fuisse in Consilio id ipsum comprobantem.

^b Extat in relatione ad allatam epistolam, 16. Nouembri s.

5 Qua in re mihi narrandum suppetit, Pontificem ex reo actoris personam sibi assumpsisse^c, acerbè conquestum, in Gallia rem ad eò nouam confectam cum suo & Collegij detrimento, aduersus nationum omnium exemplum, aduersus commune ius, & aduersus ipsas pactiones: & quamquam Rex postmodum hæc rationes exponens, priuato suo decreto^d edictum illud deleuisset, pollicitus paucos intra dies solemnem firmamque eius reuocationem; tamen eam numquam fuisse præstitam: abrogasse Pontificem in præsentia solutione subministrati subsidij ceteras omnes conditiones, quamuis rationi consentaneas, quia difficultatem creabant, solumque quaesuisse, vt donum suum præcederet debita ac promissa alieni restitutio, seu Procerum mandato, seu Regis solius, sed formâ validiore. Quare mirum videri, regios, cum rem perfici ab ipsis oporteret, de postulato conqueri. Hoc pacto Pontifex purgabatur.

^c Litteræ Borromæi ad Legatos simul, 25. Nouembri, & ad Montanum, 5. Octobris 1562.
^d Signato in nemore Vincennæ, 23. Iulij 1562. & missa ad Legatos à Pontifice, 25. Nouembri.

6 Sed ad Lotharingi sermonem reuertamur. Concluit, Sibi esse in animo, nihil se dicturum acturumque quod Pontifici Legatisve displiceret, cum in medium allaturus non esset nisi honesta in se, & Gallia salutaria; atque vt certius voluntatis suæ argumentum

Historia
Concilij Tridentini
Liber 19. Cap. 1.

1562. ederet, optari à se, vt sua consilia antequam cœui proponerentur, Legatis innotescerent, aut etiam Pontifici, per alicuius Præsulis missionem; siquidem haud se vereri, ne tandem concorditer ageretur.

Ad hæc Legati: Cardinalem aptissimum concordia instrumentum inter ipsos & Oratores Gallicos futurum: cum enim ad componendam dissensionem sequestro sit opus vtriusque extremi participi, ab ipso cum Oratoribus patriam, cum Legatis dignitatem participari.

In adducto
volumine
Gallico.

Antequam progrediar, necessarium arbitror, quæ iussa reuera Lotharingus ab Aula detulerit, recensere. Tradita illi mandata erant huiusmodi: Calamitatibus illius regni ob Religionis dissidia nullam reperiri efficaciorum medicinam, quam accuratam emendationem Ecclesiæ, tum Gallicanæ tum Vniuersalis, recisis superstitionibus à cultu Diuino, reformatis cæremoniis, iisque omnibus vnde populus fraudem aut detrimentum pati posset; correctis moribus Ecclesiasticorum, traditaque aptius formâ, quâ eligerentur, quantum fieri posset, digni homines atque idonei ad docendum sapientiâ, ad promouendam pietatem exemplo. Ne Lotharingus initio multum premeret emendationem Aulæ Romanæ, ne Pontifex hinc fortasse moueretur ad Synodi solutionem, antequam reliqui fructus decerperentur. Et quoniam sapius, cum sermo inciderat de Aula Pontificia reformanda, reposuerat Pontifex, idem esse peragendum in Aulis Principum laicorum, ab rasis inde abusus Ecclesiæ noxiis, Regem paratum esse ad suam corrigendam, vbi vitij quidpiam reperisset; sed antequam quidquam decerneretur, cum esse de re commonendum, quod sibi liceret rationes suas producere, ac præsertim priuilegia, tot promeritis à suis maioribus impetrata.

De propriis capitibus emendationis Galliæ congruentis, satis edoctum esse Cardinalem, & cum eo Archiepiscopum Senonensem, & Episcopum Aurelianensem, qui omnes in priuato Regis Consilio locum obtinebant, adeoque satis illis compertum erat quidquid ibi non semel agitatum fuerat, præter postulata ab ipsis audita in Comitibus Aurelianensibus, & præter notitiam communem singulis Episcopis ob experientiam suæ Diocesis. Nec omitendum hîc est, nomine Archiepiscopi Senonensis intelligi Nicolaum Pelueum, tametsi nondum id temporis admissa fuerit traditio illius Ecclesiæ, quam illi Guisus Cardinalis concesserat; idem autem postea Purpurâ insignitus studiosissimè fœdus promouit, ab
eius

eius aſſeclis *Sanctum* nuncupatum; Aurelianenſi verò Eccleſiæ præerat Ioannes Moruilerius, vir magni nominis in Gallia. 1562.

10 Quod attinebat ad ea, quæ coniuncta cum doctrina aliquo modo videbantur: Vt uſus Calicis in vniuerſo regno peteretur:

Sacramentorum adminiſtratio linguâ Gallicâ:

In Parœciis, non item in Collegiis, aut Monachorum Eccleſiis, Catechiſmus Gallicè, publicæ precationes pariter Gallicè: Vt concederetur populo tempore veſpertina pſalmodiæ Pſalmos canere, in linguam popularem verſos, ſed priùs ab Episcopis & Academiis, aut à Conciliis Prouincialibus recognitos.

11 Ad generalem morum emendationem: Vt remedium admoueretur impudicæ Eccleſiaſticorum vitæ, vnde innumera mala profluebant: & vbi aliter confici non poſſet, certè ſacri Ordines non niſi ætate minùs obnoxia huiusmodi lapſibus conferrentur.

Præterea, quoties in Synodo laxamentum aliquod proponeretur, profuturum recuperationi tot nobilium prouinciarum, quæ deſcuerant ab Eccleſia, ſimulque non obſtiturum verbo Dei, ſicuti non obſtabant, exempli gratiâ, Preſbyterorum coniugium, permiſſio bonorum Eccleſiaſticorum quæ fuerant occupata; ſemper Oratores Regij operam ſuam conferrent ad rem impetrandam, maxime verò cum Episcopis Gallicis: id autem tum propter vtilitatem inde prouenturam, tum quò pateſceret Regis animus propitius hominibus ab Eccleſia ſeiunctis, quibus hoc ipſum vel arcano ſignificari poſſet, vel per ipſorum miniſtros, ſi quis eorum in Concilio aſſeret. Editis illic opportunis diſciplinæ legibus, Regem ac Reginam polliceri, tum ſuo, tum filiorum ac fratrum nomine, accepturos ſe quidquid Synodus Catholicè decreuiſſet & imperaſſet, neque permiſſuros, vt in ſubiectis ſibi regionibus, quiſpiam degeret, qui ab eodem diſſentiret. Regem itidem Nauarræ, & reliquos Conſilij Proceres ſeſe obſtringere ad vitam, quò id ipſum expleretur, profundendam.

12 Derecentiſis mandatis nihil Suauis. Eius narratio de primo congreſſu Lotharingi ac Legatorum multis ſcatet erroribus, hauſtis fortasſe ab aliorum ſermonibus pro famæ conſuetudine, quæ verum nec integrum nec ſolum circumfert: qui errores reuincuntur epistolâ à nobis productâ, quâ Præſides de rebus geſtis plenè ac diſtinctè Borromæum docuere. Grauius labitur, dum narrat, ob morbum Pontificis, id temporis ab Inſulano Galliæ Oratore inceptum Romæ negotium, de habenda ſucceſſoris electione Tridenti à Concilio per ſuffragia ex numero Nationum; & non priùs quàm conſti-

1562. constituerentur leges futuro Pontifici: huiusce rei causâ Pium gra-
uiter fuisse commotum. Verùm hæc non ab Infulano Romæ, sed
à Lansaco Tridenti gesta sunt, quemadmodum constat ex ipsius
epistola ad Reginam per eos dies scripta, & à nobis supra allata.
Et quânam narrationis suæ discrepantiam à vero non aduertit Sua-
uis? Etenim negotium creandi Pontificis alibi quàm Romæ, &
per alios electores quàm per Cardinales, Romæ & cum Cardina-
libus agitari non poterat, hoc est, in loco, & cum hominibus, in
quorum summum detrimentum id consilij tendebat; sed Tridenti,
solicitationis Episcopis ad ius illud sibi arrogandum, & comparatis in
Aulis aliorum Principum mandatis ad Oratores, vt denuntiarent,
pro legitimo Pontifice haud habitum iri quemcumque hominum,
in Concilio & à Concilio non electum. Verum est, iterum conti-
gisse, & acriori sensu ad Gallorum aduentum, id quod aliàs con-
tigerat, nimirum, non eos modò qui aut ratiocinationis vicio, aut
utilitatis appetentiâ laborabant, pronos in suspensionem, illos ex de-
bilitate, hos ex sollicitudine, sed prudentiores etiam ac modera-
tiores dubitasse, ne Transmontani cuperent Pontificiæ Sedis de-
pressionem, simulque eius translationem trans Alpes; adeò vt hu-
iusmodi sollicitudo & Senatuum Venetum præsertim inuaserit. Ani-
maduertebant siquidem perspicacissimæ illorum mentes, nihil
perniciosius obuenire posse Christianæ Reipublicæ, atque in pri-
mis Italiæ, quæ nostræ Religionis fidelissima ac munitissima arx
est: idcirco quâ ipsorum Episcopos opportunè admonentes, quâ
cohortati ad festinam virilemque oppositionem ipsum Pontifi-
cem, cui mos erat Senatuum illum in grauissimis negotiis consu-
lere, tam noxiis molitionibus obstiteret. Vnde colligitur, quan-
tum abhorreat opus Suavis à iudicio, quantumque aduersetur
votis illius prudentis ac religiosæ Reipublicæ. Sed quidam ho-
mines se alicuius Principis studiosos venditantes, student reipræ
appetentiæ suæ Principem, non se Principis voluntati utilitatisque
conformare.

g Andreas
Morosinus,
Historicus
Reipublicæ
Venetæ,
lib. 8. an-
no 1562.

h Morosinus
ibidem.